

11.2.2017

SIVISTYSTYÖN VAPAUS JA VASTUU SVV-OHJELMA

TOIMINTAKERTOMUS 2015–2016

SISÄLTÖ

MIKÄ ON SVV-OHJELMA.....	2
OHJELMAN TAUSTA JA VALMISTELU.....	2
SVV-TUTKIMUS	4
Tavoitteet, tutkimusasetelma ja metodologisia lähtökohtia.....	4
SVV-OHJELMAN TÄRKEIMPIÄ TULOKSIA 2015–2016	6
TUTKIMUS- JA JULKAISUTOIMINTA	6
TAPAAMISET JA SEMINAARIT	7
Vapaan sivistystyön tutkijaseminaarit	7
Aikuiskasvatuksen kansalliset sekä kansainväliset tutkijatapaamiset	8
YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN	9
Alueelliset tapaamiset ja toiminta.....	9
SVV-OHJELMAN TIEDOTUS JA VIESTINTÄ	10
SVV-verkkosivut.....	10
SVV-tiedotuslista	10
LÄHTEET	10
LIITTEET.....	12
Liite 1: Julkaisut 2015–2016.....	12
Liite 2. Meneillään oleva tutkimus 31.12.2016.....	14
Liite 3.Yhteiskunnallinen vaikuttaminen: pidettyjä puheenvuoroja ja alustuksia	15

MIKÄ ON SVV-OHJELMA

Sivistystyön Vapaus ja Vastuu on yhteistyöohjelma, jonka päätarkoitus vahvistaa vapaan sivistystyön tutkimusta. Tavoitteena on kirkastaa vapaan sivistystyön toiminta-ajatusta, toimintamenetelmiä, merkitystä ja toimijuutta suhteessa sen muuttuvaan yhteiskunnallis-historialliseen kontekstiin sekä luoda toimintamalleja vapaan sivistystyön tutkimuksen ja tieteellisen koulutuksen pitkäjänteiselle harjoittamiselle. Yhteistyöohjelmassa ovat mukana Itä-Suomen ja Tampereen yliopistot ja Åbo Akademi sekä Vapaa Sivistystyö ry (VST).

Yliopistot vastaavat ohjelmaan liittyvästä tutkimustoiminnasta. Toimintaan osallistuvat vapaan sivistystyön tutkimukseen suuntautuneet professorit ja heidän tästä aihepiiristä kiinnostuneet opiskelijansa. Yliopisto-toimijat toimivat vuorovaikutuksessa alueensa vapaan sivistystyön oppilaitosten ja päätöksentekijöiden kanssa. Ohjelma tuo yhteen eri yliopistoissa sivistystyön ilmiöihin paneutuvia tutkijoita ja opiskelijoita. VST:llä on ollut ohjelmassa valtakunnallinen yhteistyötä koordinoiva ja tiedottava tehtävä.

SVV-ohjelman taustalla on pitkäaikainen yhteistyö yliopistojen ja vapaan sivistystyön organisaatioiden kanssa mm. VSOP-ohjelmassa. Vuonna 2011 solmittiin yhteistyösopimus ja laadittiin yhteiset toimintasuunnitelmat vuosille 2011–2014 ja 2015-2016. Itä-Suomen yliopiston edustajana on professori Jyri Manninen, Tampereen yliopiston edustajana professori Anja Heikkinen ja Åbo Akademin edustajana professori Petri Salo. VST:n edustaja on puheenjohtaja Aaro Harju. Uusi sopimus ja toimintasuunnitelma ovat tekeillä.

Kunkin osapuolen toiminta perustuu niiden omille rahoituksille. Lisäksi verkoston yhteistoimintaan ja koordinointiin on haettu ja saatu avustusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Verkostoon kuuluvat voivat käyttää ohjelmaa viitekehyksenään rahoitusten haussa.

SVV-ohjelman toiminnoista ovat eri tavoin vastanneet edellä mainittujen professorien lisäksi tohtori Ari Sivenius Joensuussa, tohtoriopiskelija Annika Pastuhov Vaasassa, tohtoriopiskelijat Jenni Pätäri ja Sini Teräsahde Tampereella sekä suunnittelija Leena Saloheimo VST:ssä. VST on nimennyt ohjausryhmän VST:n SVV-toiminnalle. Ryhmään kuuluvat puheenjohtaja Aaro Harju, rehtori Aki Ojakangas ja toiminnanjohtaja, rehtori Anitta Pehkonen.

OHJELMAN TAUSTA JA VALMISTELU

SVV-yhteistyö pohjautuu 2000-luvulla VST:ssä aloitetulle toiminnalle, joka tähtäsi vapaan sivistystyön tutkimuksen lisäämiseen osana alan oppilaitoshenkilöstön osaamisen ja pätevyyden kehittämisohjelmaa. Ohjelma oli opetusministeriön rahoittama. Ohjelman valmisteluun liittyi tiedon kerääminen yliopistoissa tehtävästä vapaan sivistystyön tutkimuksesta. VST hakeutui yhteistyöhön ensin Tampereen yliopiston, sitten Åbo Akademin ja hiukan myöhemmin Itä-Suomen yliopiston aikuiskasvatuksen tutkijoiden kanssa. Säännöllisten vuosittaisten tutkimusseminaarien järjestämisen lisäksi vapaan sivistystyön tutkijoille myönnettiin apurahoja vapaan sivistystyön tutkimiseen. Apurahaa myönnettiin kymmenen vuoden aikana lähes 90 akateemiseen tai muuhun tutkimukseen. OKM:n rahoituksella teetettiin Tutkimus- ja koulutuskeskus Palmeni-

assa vv. 2008–2009 vapaan sivistystyön opintoihin osallistumisen vaikutuksia koskenut tutkimus¹, joka liittyi vapaan sivistystyön kehittämissuunnitelman 2008–2012 toteuttamiseen.

Jo yhteistyön ensi vaiheissa pidettiin tarpeellisena toiminnan tiivistämistä ja tutkimuksellisten tavoitteiden asettamista sille sekä järjestelmällisemmän rahoituksen saamista tutkimusohjelmalle. Kansan sivistys liikkeessä -tutkimusohjelmaluonnos tehtiin vuonna 2004. Siitä saatiin positiivista palautetta mm. opetusministeriössä, mutta rahoitusta sille ei saatu. Luonnos kuitenkin poiki laajan Suomalaisen aikuiskasvatuksen kentät ja kerrostumat -kirjahankkeen, jonka suunnitelluista neljästä osasta on ilmestynyt kolme². Toinen em. pyrkimyksistä noussut prosessi oli käytännön, politiikan/hallinnon ja tutkimuksen suhteita selvittänyt Aikuiskasvatuksen tutkimuksen rakenteelliset innovaatiot (AITURI)-hanke³.

Vuosikymmenen vaihtuessa yliopistojen ja VST:n välinen yhteistyö kaipasi uutta viitekehystä. Koska vapaan sivistystyön tutkimusohjelmalle ei arvioitu olevan rahoitusmahdollisuuksia, päädyttiin suunnittelemaan sateenvarjonomainen yhteistyöohjelma, jonka alle yhteistyöyliopistot voivat koota teemaan sopivia toimintojaan.

AITURI-hankkeessa tuotettu aikuiskoulutuksen tutkimuksen yhteistyön rakennemallia (kuvio 1) on hyödynnetty SVV -yhteistyön rakentamisessa.

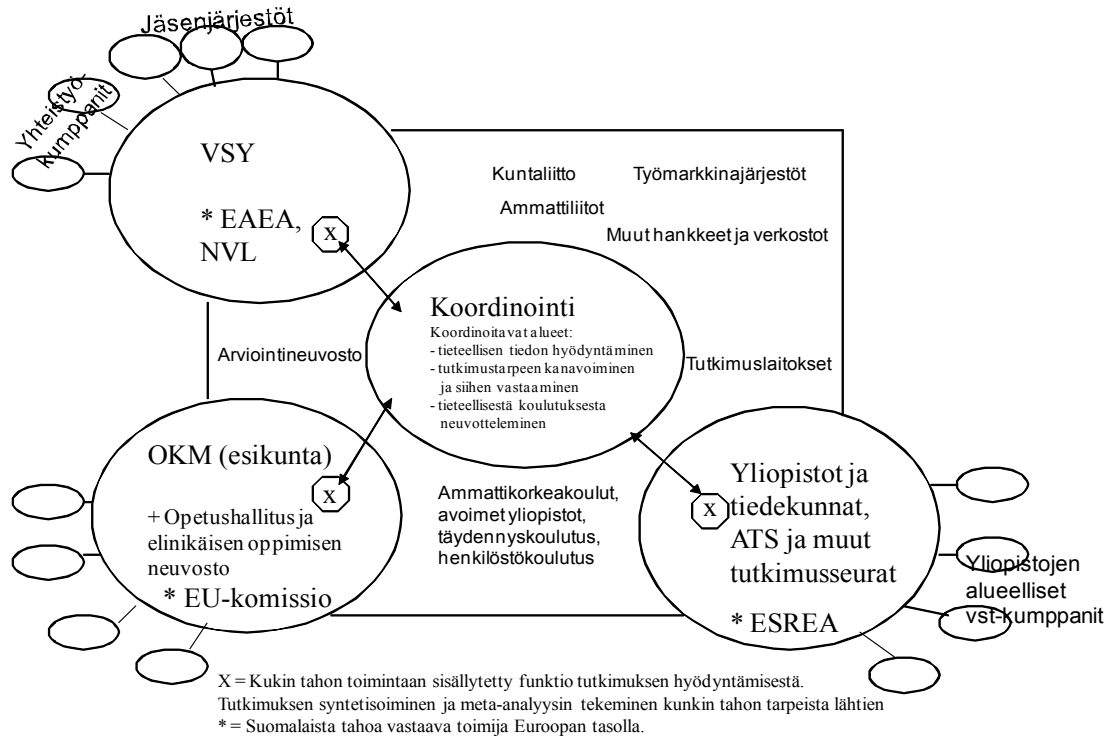
---

¹ Manninen, Luukannel. 2008.

² Rinne, Jauhiainen (toim.) 2011, Kantasalmi, Nest (toim.). 2014 ja Heikkinen, Kallio (toim.) 2015.

³ Heikkinen, Teräsahde 2011.

KUVIO 1. Ehdotus aikuiskoulutuksen tutkimuksen yhteistyön rakennemalliksi⁴

Suunnitelmaa valmisteltiin vuosina 2010 ja 2011 kansallisissa tapaamisissa. Ohjelmalle on sovittu yhteiset tavoitteet ja toimintamuodot, joita ovat mm. kansalliset ja kansainväliset tutkijatapaamiset, erilaiset alueelliset tapaamiset ja tilaisuudet (mm. tutkiva opintokerho, sivistysiltamat), eri yliopistoista tulevien jatko-opiskelijoiden seminaarit, tutkimustulosten ja -tiedon kokoaminen ja levittäminen (mm. seminaarit ja julkaisut). Suunnitelmaan kuuluu yhteyksien rakentamisen pohjoismaisiin ja eurooppalaisiin sivistystyön tutkijayhteisöihin.

SVV-TUTKIMUS

Tavoitteet, tutkimusasetelma ja metodologisia lähtökohtia

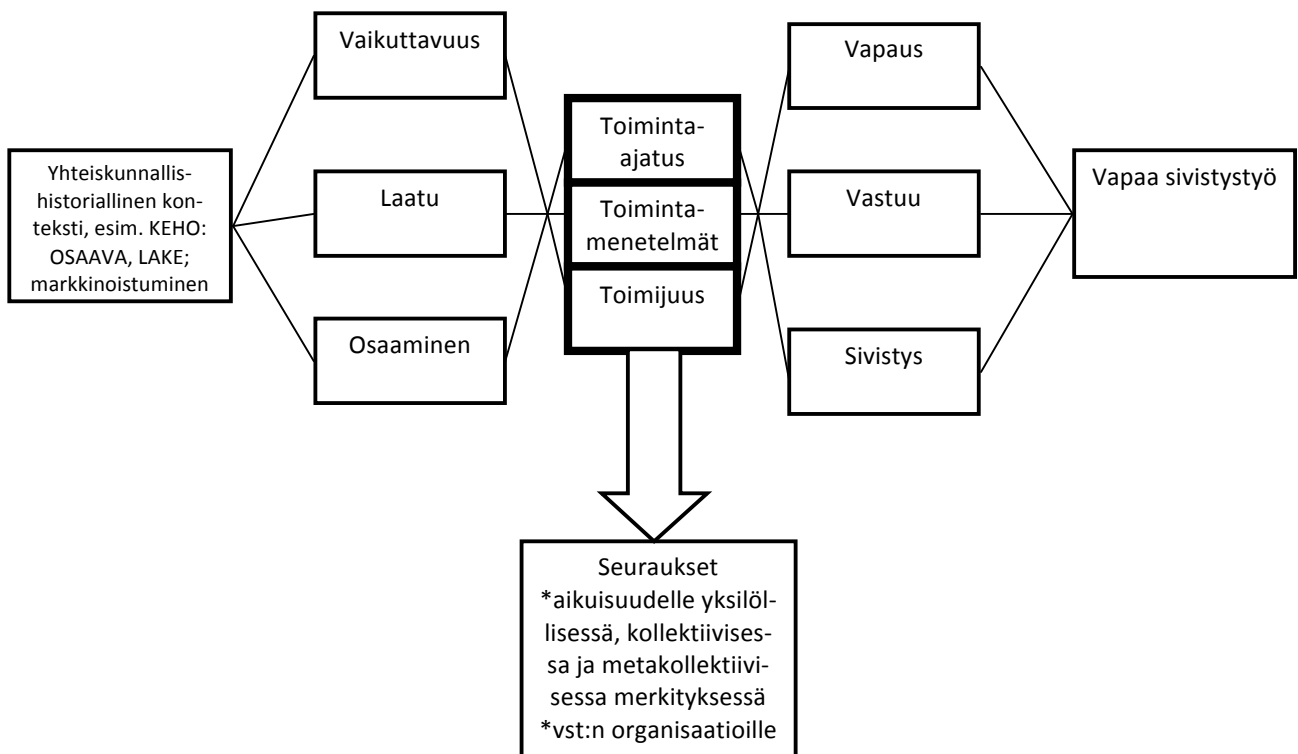
Hankkeen tutkimuksellisenä päätarkoituksena on kirkastaa vapaan sivistystyön **toiminta-ajatus, toimintamenetelmät, merkitys** ja **toimijuus** suhteessa sen muuttuvaan **yhteiskunnallis-historialliseen kontekstiin**. Tähän liittyen on tarkoitus myös analysoida hallinnon – ja sen välityksellä politiikan –, tutkimuksen ja vapaan sivistystyön **toimijoiden keskinäissuhteita** ja tuottaa ehdotuksia niiden kehittämiseksi. Hankkeen kolmas tarkoitus on luoda toimintamalleja vapaan sivistystyön **tutkimuksen ja tieteellisen koulutuksen** pitkäjänteiselle harjoittamiselle Suomessa.

SVV-tutkimuksessa vapaan sivistystyön erityisyys kiteytetään sen toiminta-ajatukseen, toimintamenetelmiin ja toimijuuteen, joissa sivistys, vapaus ja vastuu todellistuvat. Muuttuva yhteiskunnallis-historiallinen

konteksti fokusoidaan mm. laadun, vaikuttavuuden ja osaamisen määritelmiin (KEHO, LAKE, OSAAVA) ja niitä ehdollistaviin kuntarakenteen ja rahoituksen muutoksiin. Tutkimuskysymyksiä ovat:

1. Miten sivistys, vapaus ja vastuu ilmenevät vapaan sivistystyön toiminta-ajatuksessa, toimintamenetelmissä ja toimijuudessa?
2. Miten laatu, vaikuttavuus ja osaaminen ilmenevät KEHO-ohjelman toteutuksessa: OSAAVA- ja LAKE-ohjelmissa ja niitä ehdollistavissa kuntarakenteen- ja rahoitusratkaisuissa.
3. Miten laatu, vaikuttavuus ja osaaminen ilmenevät vapaan sivistystyön toiminta-ajatuksessa, toimintamenetelmissä ja toimijuudessa?
4. Miten sivistyksen, vapauden ja vastuun tulkinnat suhteutuvat laadun, vaikuttavuuden ja osaamisen tulkintoihin vapaan sivistystyön toiminta-ajatuksessa, toimintamenetelmissä ja toimijuudessa?
5. Millaisia seurauksia em. on vapaan sivistystyön organisaatioille ja aikuisuudelle sen yksilöllisessä, kollektiivisessä ja metakollektiivisessä merkityksessä?

KUVIO 2. SVV-tutkimuksen tutkimusasetelma

SVV-hankkeen tarkoitus on tutkimusasetelman ja -kysymysten mukaisesti edistää, koordinoita ja toteuttaa tutkimusta vapaan sivistystyön (ja mahdollisuuksien mukaan politiikan ja hallinnon) toimijoiden ja tutkijoiden yhteistyönä kansallisella ja alueellisella tasolla. Tutkimusprosessille on ominaista vahva teorian ja käytännön vuoropuhelu sekä teoretisoivien ja havainnollis-kokemuksellisten painotusten vaihtelu. Tutkimusta voi yhtäältä luonnehtia **yhteistutkimukseksi**, jossa yhdistyvät tutkijoiden ja ns. maallikoiden kyvyt tiedon tuottamisessa ja rakentamisessa. Tutkimuksen haaste on kohtauttaa paikallinen, käytäntöihin upponnut tieto ja teoreettinen tieto ja ottaa niiden erilaisuus ja mahdollinen vastakkaisuus vakavasti⁵. Toisaalta sitä voi pitää **toimintatutkimuksena tai kehittäväenä arviointina**, jossa tutkijat yhdessä toimijoiden kanssa pur-

⁵ Vähämäki 2010

kavat auki ja näkyviin asiakirjoihin, ohjelmiin, käytänteisiin ja kokemuksiin liittyviä vapaan sivistystyön toiminta-ajatukseen, toimintamenetelmien ja toimijuuden merkityksiä, pohtivat niiden tulkintavaihtoehtoja ja uusien tulkintojen käytännöllisiä merkityksiä⁶.

Tutkimus on myös monikerroksinen, monimetodinen ja metatutkimuksellinen: tutkimuskysymyksiin haetaan vastausta analysoimalla ja syntetisoimalla yksittäisiä tutkimuksia, jotka kohdentuvat temaattisesti, metodisesti ja paikallisesti monin tavoin, esimerkiksi asiakirjojen, verkkoaineistojen ym. analyysin, eri toimijoille tehtyjen kyselyjen ja haastattelujen, havainnoinnin ja keskustelujen avulla.

SVV-OHJELMAN TÄRKEIMPIÄ TULOKSIA 2015–2016

TUTKIMUS- JA JULKAISUTOIMINTA

Tutkimus

Yhteistyöyliopistoilla on meneillään useita tutkimushankkeita SVV-ohjelman kehyksessä. Ohjelmassa aktiivisesti mukana olleilta on valmistunut yksi väitöstutkimus ja useita pro graduja. Vapaata sivistystyötä käsitteleviä opinnäytteitä valmistuu aikuiskasvatustieteen lisäksi myös kasvatustieteistä ja muilta tieteenaloilta:

Itä-Suomen yliopiston opinnäytetyöt löytyvät osoitteesta:

http://epublications.uef.fi/organisaatio/filosofinen_tiedekunta/kasvatustieteiden_ja_psykologian_osasto/, ja Tampereen yliopiston opinnäytetyöt ja muut julkaisut osoitteesta: <http://tampub.uta.fi/>. Valmisteilla on kymmenen väitöstutkimusta ja kymmenen pro gradua (liite 2). Opinnäyteyhteistyötä on tuettu ylläpitämällä opinnäytetoria SVV-ohjelman verkkosivulla (www.vapausjavastuu.fi)

Tutkimuksen näkyvyys vapaan sivistystyön kentällä on lisääntynyt. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa on kiinnostuttu tutkimuksen ja sen tuloksien seuraamisesta. Vapaan sivistystyön valtakunnalliset järjestöt levittävät tutkimustietoa mm. tilaisuuksissaan ja hyödyntävät sitä kehittämistoiminnassa ja edunvalvonnassa.

SVV-verkostolla on myös yhteistyötä Ruotsissa toimivan kansansivistysverkoston, Mimerin, kanssa, erityisesti Mimerin jatko-opiskelijaverkoston kanssa sekä vuoden 2016 aikana kotoutumiskäytäntöihin ja niiden tutkimukseen liittyen.

Julkaisut

Ohjelman tutkijat ovat julkaisseet runsaasti artikkeleita tieteellisissä ja käytännöllisemmin painottuvissa lehdissä ja toimitetuissa teoksissa. Luettelo julkaisuista on liitteessä 1.

Jenni Pätäri, Annika Turunen ja Ari Sivenius toimittivat vuonna 2015 ilmestyneen, ohjelman teemoja kokoaivan verkkojulkaisun Vapaa, vallaton ja vangittu sivistystyö. Sivistystyön vapaus ja vastuu -pamfletti, http://issuu.com/svv-ohjelma/docs/svv_pamfletti_2015. Toimituskunnan työtä tuki ohjausryhmä, johon kuuluivat Anja Heikkinen, Jyri Manninen, Petri Salo sekä Leena Saloheimo. Pamfletin julkaisutilaisuus järjestettiin 20.2.2015 Tampereella.

⁶ Heikkinen & Lamminpää 2002, Kemmis & Wilkinson 1998; Manninen & Kauppi 2008

Aaro Harju ja Anja Heikkinen toimittivat julkaisun *Adult Education and the Planetary Condition*, joka ilmestyi vuonna 2016 painettuna ja verkossa. Julkaisun kustansivat SVV-ohjelma ja Vapaa Sivistystyö ry. Teos julkistettiin keskusteluseminaarissa Helsingissä 1.12.2016, jossa puhuivat professori Anja Heikkinen, rehtori Tarja Lang ja tohtoriopiskelija Meeri Karvinen Aalto-yliopistosta.

SVV-aiheista on tehty useita **tutkimustietoa popularisoivia juttuja** Verkkolehti Soulin Tiede tulee kotiin -sarjassa vuosina. 2015–2016:

- <http://www.souli.fi/tiede-tulee-kotiin/kouluttamattomuus-on-elinikainen-taakka/>
- <http://www.souli.fi/tiede-tulee-kotiin/tutkija-katsoo-mediamelun-taakse/>
- <http://www.souli.fi/tiede-tulee-kotiin/onko-kansalaisopisto-vain-hyvaosaisille/>
- <http://www.souli.fi/tiede-tulee-kotiin/omaa-tutkimusta-kannattaa-avata-medialle/>
- <http://www.souli.fi/tiede-tulee-kotiin/planeetan-tarkeimmat-kysymykset/>
- <http://www.souli.fi/tiede-tulee-kotiin/lomalla-ehka-jossain-vaiheessa/>
- <http://www.souli.fi/tiede-tulee-kotiin/harjoittelu-heittaa-sisaan-opistoon/>
- <http://www.souli.fi/tiede-tulee-kotiin/ohjauksesta-ohjauksesta-onnen-avaimet/>
- <http://www.souli.fi/tiede-tulee-kotiin/tutkija-tuo-potkua-oppilaitokseen/>
- <http://www.souli.fi/tiede-tulee-kotiin/taviskin-tarvitsee-tiedetta/>

Opinnäytetori

Tutkimuksen ja käytännön kentän vuorovaikutuksen tueksi SVV-hankkeen verkkosivuston osaksi perustettiin myös opinnäytetori, jonne kerätään ja jonne voi jättää ehdotuksia opinnäytetyön (kandi-, gradu- tai väitöstutkimukset) aiheiksi. Torille voi myös jättää yhteystietonsa, mikäli on kiinnostunut tekemään opinnäytetutkimusta vapaasta sivistystyöstä. Ohjauksesta voi neuvotella SVV-ohjelman professorien Anja Heikkisen, Jyri Mannisen ja Petri Salon kanssa.

Toiminnan käynnisti alkuvuodesta 2014 Anja Heikkinen ja keräämisestä vastasi Jenni Pätäri. Aiheita kerättiin mm. vapaan sivistystyön keskusjärjestöjen avustamana ja niitä saatiin runsaasti erityisesti kansalaisopistoilta. Opinnäyteaiheiden keräämisestä on tarkoitus tehdä jokakeväinen perinne ja linkittää se esim. gradu-seminaarien alkamisen yhteyteen.

TAPAAMISET JA SEMINAARIT

Vapaan sivistystyön tutkimusseminaarit

Vapaan sivistystyön tutkimukseen suuntautuneiden tutkijoiden seminaareja on järjestetty vuodesta 2002 alkaen. Valtakunnalliset seminaarit ovat keskeinen osa SVV-ohjelmaa. Ne kokoavat eri yliopistoissa vapaaseen sivistystyöhön suuntautunutta tutkimusta tekeviä saman pöydän ääreen. Tilaisuudet ovat avoimia ja niihin on osallistunut vapaan sivistystyön tutkimuksen tekijöitä myös muista yliopistoista. Mukana on usein tutkimuksesta kiinnostuneita vapaan sivistystyön ammattilaisia. Tutkimusseminaarien vetovastuu kiertää yliopistojen kesken.

Seminaarit on järjestetty pääosin vapaan sivistystyön tilaisuuksien yhteydessä. Tällä tavalla on saatu vapaan sivistystyön ammattilaiset ja tutkijat saman katon alle ja tutustumaan paremmin toistensa työhön. Toimintakaudella on järjestetty seuraavat tutkimusseminaarit:

- 29.–30.1.2015 **tutkijamustyöpaja** ja SVV-hankkeen ohjausryhmän kokous Kansalaisopistojen Liiton Tammiseminaarin yhteydessä Tampereella. Työpajassa esiteltiin kuutta tutkimusta tai tutkimussuunnitelmaa.
- 27.–28.8.2015 **tutkimustyöpaja** osana Vapaan sivistystyön päiviä, Joensuu. Päivät järjestettiin yhteistyössä Itä-Suomen vapaan sivistystyön yhteistyöelimen kanssa. Osallistujia oli runsas 100, pääasiassa oppilaitosten työntekijöitä, mutta myös aikuiskasvatustutkijoita. Tutkimustyöpajassa oli esillä 11 tutkimushanketta. Tutkija Jenni Pätäri teki niistä katsauksen. Oppilaitosväen ja tutkijoiden yhteen saattaminen sai kiitosta osallistujapalautteessa.
- 25.–26.8.2016, **tutkimustyöpaja** osana Vapaan sivistystyön päiviä, Kuopio, järjestäjinä Itä-Suomen vapaan sivistystyön yhteistyöelin, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Kuopion kansalaisopisto ja Snellman-kesäyliopisto kanssa. Osallistujia oli runsas 100, pääasiassa oppilaitosten työntekijöitä, mutta myös aikuiskasvatustutkijoita. SVV-ohjelman Avoin tutkimustyöpaja järjestettiin molempina päivinä.

Aikuiskasvatuksen kansalliset sekä kansainväliset tutkijatapaamiset

Aikuiskasvatuksen tutkijatapaaminen on kahden vuoden välein järjestettävä kansallinen konferenssi, joka kokoaa aikuiskasvatuksen tutkijat. Järjestäjänä on Aikuiskasvatuksen tutkimusseura yhteistyökumppaneineen. SVV-ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että tapaamisessa on joka kerta myös vapaan sivistystyön teemaryhmä. **Tutkijatapaamisessa 18.–19.2.2016** Jyväskylän yliopistossa järjestettiin Anja Heikkisen ja Jyri Mannisen vetämä vapaan sivistystyön **teemaryhmä**.

Pohjoismainen aikuiskasvatuksen tutkimuskonferenssi. Osana SVV-ohjelman kansainvälistä toimintaa järjestettiin pohjoismainen aikuiskasvatuskonferenssi Tampereen yliopistossa **25.–28.3.2015**. Osallistujia oli yli 200 ja ohjelmassa oli 85 esitelmää. Osallistujista pääosa oli Pohjoismaista, mutta myös mm. Australiasta, Belgiasta, Espanjasta, Etelä-Koreasta, Italiasta, Itävallasta, Puolasta, Saksasta ja Tansaniasta. Pääluennoitsijoina olivat ympäristökasvatuksen dosentti Lili-Ann Wolff Helsingin yliopistosta ja professori Anders Breidlid Oslon yliopistosta. Aaro Harju ja Anja Heikkinen toimittivat esitelmien perusteella julkaisun *Adult Education and the Planetary Condition* https://issuu.com/svv-ohjelma/docs/adult_educ_planetary_cond_2016.

Lisäksi yksittäiset SVV-tutkijat ovat osallistuneet muihin kansallisiin, pohjoismaisiin ja kansainvälisiin tutkimusseminaareihin ja -konferensseihin ja pitäneet niissä esitelmiä.

- Esim. ESREA:n Maynoothin konferenssissa järjestettiin Citizenship-symposium/workshop, jossa Jenni Pätäri ja Annika olivat mukana järjestäjinä

Tieteen yleistajuistamisen työpajat

SVV-ohjelma ja Vapaa sivistystyö ry järjestivät kaksi tieteen yleistajuistamisen työpajaa (Jyväskylässä 27.2.2016 ja Helsingissä 30.9.2016). Työpajojen vetäjinä toimivat professori Jyri Manninen ja tohtori Anna-

Mari Huovinen. Osallistujina oli 20 aikuiskasvatuksen tutkijaa ja tutkimustiedosta työkseen kirjoittavia ja tiedottavia henkilöitä.

YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN

SVV-ohjelman toimijat ovat osallistuneet aktiivisesti vapaan sivistystyön erilaisiin kokouksiin, tilaisuuksiin ja seminaareihin puhujina ja asiantuntijoina. Näissä tavoitteena on ollut yhteiskunnallinen vaikuttaminen sekä kansallisella että eurooppalaisella tasolla ja yhteistyön kehittäminen tutkijoiden, päättäjien ja toimijoiden välillä. Joitakin esimerkkejä tästä on liitteessä 3.

Professori Anja Heikkinen, professori Jyri Manninen ja tohtoriopiskelija Jenni Pätäri osallistuivat VST:n hallituksen kokoukseen 3.6.2016. Teemana oli Sivistystyön Vapaus ja Vastuu SVV -ohjelma sekä yhteistyön jatkaminen vapaan sivistystyön vahvistamiseksi. SVV-ohjelman voimassa oleva toimintasuunnitelma päättyy vuoden 2016 lopussa, ja keskustelussa pohjustettiin uutta toimintasuunnitelmaa, joka laaditaan vuoden 2016 syksyllä. Yhteistyökohteita voisivat olla nuorten vapaan sivistystyön tutkijoiden, järjestötoimijoiden ja asiantuntijoiden verkostojen aikaansaaminen, alan asiantuntijoiden kouluttaminen ja harjoittelupaikkojen järjestäminen, yliopistoyhteyden avaaminen tehtäviin selvityksiin ja hankkeisiin sekä tutkivan kehittämisen vahvistaminen ja yhteyden rakentaminen vapaan sivistystyön alueelliseen kehittämiseen. Professorit toivoivat, että VST:n jäsenjärjestöjen tulisi olla jatkossa aktiivisempia ja sitoutuneempia SVV-toimintaan, että se ei jäisi liian paljon VST:n varaan.

Professori Anja Heikkinen ja professori Jyri Manninen vierailivat Vapaan sivistystyön yhteistyöryhmän kokouksessa 23.11.2016. Esillä olivat esimerkiksi ammatillisen koulutuksen reformi ja sen vaikutus vapaan sivistystyön oppilaitoksiin ja vapaan sivistystyön tutkimus eri yliopistoissa, jota Heikkinen ja Manninen esittelivät.

Alueelliset tapaamiset ja toiminta (Pirkanmaa)

Pirkanmaan yhteistyöryhmän kokoontumiset

- 9.4.2015, 17.8.2015, 26.8.2015 ja 30.5.2016 Kasvatustieteiden yksikössä.

Pirkanmaan yhteistyöryhmän kokoontumisissa ovat olleet mukana Anja Heikkinen (Tampereen yliopisto), Jenni Pätäri (Tampereen yliopisto), Sini Teräsahde (Tampereen yliopisto), Aki Ojakangas (Murikka-opisto, Kansanoistoyhdistys), Matti Saari (Tampereen seudun työväenopisto) ja Matti Rautavirta (Opintokeskus Sivis) sekä Pilvi Mansikkamäki (Ahjolan kansalaisopisto).

Alueelliset tutkijatapaamiset Pirkanmaalla

- 13.8.2015 Kasvatustieteiden yksikössä.
- 18.11.2016 Finnish Popular Adult Education in Comparison -keskustelutilaisuudessa Tampereen seudun työväenopistolla.

Studia Generalia, tutkiva opintokerho sekä keskustelutilaisuudet

- 9.4.2015. Tutkiva opintokerho Kasvatustieteiden yksikössä. Aiheena vapaan sivistystyön rakennemuutokset sekä alueellinen kehittämissuunnitelma (VAPKESU). Alustamassa Tampereen kaupungin tilaaja-päällikkö Lauri Savisaari (Sivistyksen ja elämänlaadun edistäminen), Pirkanmaan liiton kehityspäällikkö Reijo Kahelin sekä TAKK:in kehitysjohtaja Satu Neuvonen.

- 8.10.2015. Kansalaisopistojen tehtävä, vapaus ja vastuu. Tampereen seudun työväenopisto, Sampola. Alustajina Pilvi Mansikkamäki (Ahjolan kansalaisopisto), Matti Korolainen (Pirkan opisto) & Matti Saari (Tampereen seudun työväenopisto).
- 12.11.2015. Kansanopistojen tehtävä, vapaus ja vastuu. Murikka-opisto. Alustajina rehtori Aki Ojankangas ja opettaja Marjo Nurmi Murikka-opistosta.
- 28.1.2016. Mitä opit kansalaisjärjestöissä? – Järjestöllisen sivistystyön vapaus ja vastuu. Järjestäjinä Sivistysliitto Kansalaisfoorumi, Kansan sivistysliitto ja OK-opintokeskus. Väläyksiä, leimauksia ja oppimisen iloa esittelevät Tukkatheateri, itämaisen tanssin ryhmä Haaremin Helmet, Vasen kaista -verkkolehden päätoimittaja Sinikka Torkkola ja opintojohtaja Jaakko Rantala Opintokeskus Kansalaisfoorumista. Kumppanuustalo Artteli, Tampere.
- 17.3.2016 Kesäyliopistojen ja liikunnan koulutuskeskusten tehtävä, vapaus ja vastuu. Rehtori Ritva Ojala-lehto, Tampereen kesäyliopisto sekä rehtori Kimmo Sirainen, Varalan Urheiluoipisto.
- 30.5.2016 Sivistyspoliitikkojen vapaus ja vastuu. Alustamassa kansanedustaja Anna Kontula (Vasemmistoliitto) sekä yliopistonlehtori Ari Sivenius.
- 18.11.2016 Finnish Popular Adult Education in Comparison -keskustelutilaisuus Tampereen seudun työväenopistolla.

SVV-OHJELMAN TIEDOTUS JA VIESTINTÄ

SVV-verkkosivut

SVV -ohjelman verkkosivut otettiin käyttöön vuonna 2012. Ensimmäinen sivusto oli peda.net-verkkotyötila (<http://peda.net/veraja/vsy>). Sivusto on uusittu vuoden 2014 aikana Wordpress-pohjaiseksi. Uudet verkkosivut löytyvät osoitteesta www.vapausjavastuu.fi. Uudistuksesta vastasi Jenni Pätäri. Uudella sivustolla on tavoiteltu aiempaa verkkosivumaisempaa (vrt. verkkotyötila) ja vuorovaikutteisempaa ratkaisua verkkotyötilan, joustavampien kommentointimahdollisuuksien sekä some-jakelukanavien johdosta. Sivusto palvelee ohjelman tiedotuskanavana sekä auttaa tekemään alan tutkimusta näkyvämmäksi vapaan sivistystyön käytännön kentällä.

SVV-tiedotuslista

Ohjelman tiedotusta varten on koottu sähköpostilista, jolla on 160 jäsentä. SVV -ohjelman tiedotuksessa on hyödynnetty esim. VST ry:n ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseuran tiedotuslistoja.

LÄHTEET

Heikkinen, A. & Lamminpää, E. 2002. Tutkivaa kehittämistä vai kehittävää tutkimusta? Teoksessa Kasvatuksen yhteisöt – uupumusta, häirintää vai yhteisöllistä kasvua? Sinevaara-Niskanen, H. & Rajala, R. Lapin yliopisto.www.ulapladd.fi/ktk.

Kemmis, S. & Wilkinson M. 1998. Participatory action research and the study of practice. In B., Atweh, S., Kemmis, S. & P. Weeks. (eds.) Action research in practice: partnerships for social justice in education. London: Routledge.

Manninen, J. & Kauppi, A. 2008. Kehittävä arviointi. Teoksessa: Esko Korkeakoski & Heikki Silvennoinen (toim.) Avaimia arviointitoiminnan kehittämiseen. Koulutuksen arviointineuvoston julkaisu 31.

Manninen, J. & Luukannel, S. 2008. Omaehtoisen aikuisopiskelun vaikutukset. Vapaan sivistystyön opintojen merkitys ja vaikutukset aikuisten elämässä. Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö.

Heikkinen, A. & Teräsahde, S. 2011. Aikuiskasvatus on tutkimisen ja asiantuntemuksen arvoinen. AITURI-hankkeen loppuraportti. Työryhmä Heikkinen, A., Pitkänen, P., Saloheimo, L., Venho, P. & Teräsahde, S. http://www.protsv.fi/ats/dokumentteja/aituri/AITURI-hankkeen_raportti.pdf

Heikkinen, A. ym. 2003. Kansan sivistys liikkeessä ja tutkimus liikkeeseen -aloite: luonnos vapaan sivistystyön tutkimusohjelmaksi 2003–2008. Yhteistyöryhmä Anja Heikkinen, Jukka Tuomisto, Leena Koski, Kari Kantasalmi, Seppo Niemelä & Leena Saloheimo.

Vähämäki, J. 2010. Tieto ulos instituutioista. Niin & näin 4/2010.

LIITTEET

Liite 1: Julkaisut 2015–2016

- Hardy, I., Salo, P. & Rönnerman, K. (2015). Bildung and educational action research: Resources for hope in neoliberal times. *Educational Action Research*. DOI: 10.1080/09650792.2015.1012175
- Harju, A., Heikkinen, A. (eds.). (2016). *Adult Education and the Planetary Condition*. Helsinki: FEAE & SVV-programme.
- Heikkinen, A., Harju, A. (2016). Why planetary condition and adult education. In Harju&Heikkinen 2016.
- Heikkinen, A. (2017, in press). "Land and People of Our Own". *Spurensuche*, Jahrgang 2016.
- Heikkinen, A., Kilasi P., Opit, E., Sjelvgren, J. (2017, in press). Promoting basic social and health care work through education – global North and global South in comparison. In Marhuenda, F. (ed.) *Vocational education, citizenship and participation: Problematizing relations between education, work and politics from contemporary and historical perspectives*. Bern etc.: Peter Lang.
- Heikkinen, A. (2016). Vocational education: for livelihood, knowledge or companionship. In Berner, E. & Gonon, P. (eds.). *History of Vocational Education and Training in Europe*. Bern etc.: Peter Lang.
- Heikkinen, A. (2015). Gendering of vocational education or sex-distinctions in economic orders? In Kraus, K., Weil, M. (Eds.). *Berufliche Bildung – Historisch – aktuell - international*. Detmold: Eusl Verlag.
- Heikkinen, A. (2015). Cross-cultural perspective in shaping the future of vocational education. In Molzberger, Wahle (eds.). *Shaping the Futures of Vocational Education*.
- Heikkinen, A., Pätäri, J. & Teräsahde, S. (2015). *Sivistys aikuiskasvatustutkimuksen ja käytännön päämääränä*. Pätäri, J., Sivenius, A., Turunen, A. (toim.). *Vapaa, vallaton ja vangittu sivistystyö*. Helsinki: VST.
- Lietzén, X Lätti, X & Heikkinen, A. (2015). The Myth of the Finnish Superwoman. In Heikkinen & Lassnigg (eds.) 2015. *Myths and Brands in Vocational Education*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishers.
- Lätti, X Heikkinen, A. & Lietzén, X (2016). "The secluded and threatened Utopia" – transformation of Nordic equality politics facing global reality. In Harju & Heikkinen 2016.
- Manninen, J. (2015). Mikä nakertaa vapaan sivistystyön vapautta, työtä ja sivistävyyttä? Teoksessa: Pätäri, J., Turunen, A., & Sivenius, A. *Vapaa, vallaton ja vangittu sivistystyö?* 2015. Helsinki: VSY. https://issuu.com/svv-ohjelma/docs/svv_pamfletti_2015
- Manninen, J. (2016). Suomi nousuun sivistystyöllä? Kansalaisopisto-opiskelun tuottamien hyötyjen taloudellinen merkitys. *Kansalaisopistojen liiton julkaisuja 2*. Helsinki: Kansalaisopistojen liitto KOL. http://kansalaisopistojenliitto.fi/wp-content/uploads/2016/02/2015_kansalaisopisto-opiskelun_hyodyt.pdf
- Manninen, J. (2016). *Kansalaisopisto oppimisympäristönä*. Teoksessa: Anna-Maija Iskanius (toim.). *Ilo oppia ja opettaa - vapaan sivistystyön puhurit ja myötätuulet*. Espoo: Omnia. <http://www.opetoppii.fi/>
- Manninen, J. (hyväksytty). Empirical and genealogical analysis of non-vocational adult education in Europe. *International Review of Education*, x, x.

- Manninen, J. & Meriläinen, M. (2015). Monimenetelmällinen näkökulma omaehtoisen opiskelun hyötyihin. *Aikuiskasvatus* 2/2015.
- Pätäri, J., Heikkinen, A. & Teräsahde, S. (2016). Nordic or planetary responsibility in Finnish popular adult education research? In Harju & Heikkinen (eds.) 2016.
- Pastuhov A. & Sivenius A. (accepted). Mellan närhet och distans. En etnografisk studie om medborgarskap i en filosofistudiecirkel. *Nordic Studies in Education*
- Pastuhov, A. (2017, in press). Folkbildningens medborgarskap – reflektioner utgående från etnografiska studier i folkbildande verksamhet. *Årsbok om folkbildningsforskning*. Stockholm: Föreningen för folkbildningsforskning.
- Pastuhov, A. (2017, in press). *The Ideals and Practices of Citizenship in Nordic Study Circles*. M. Milana, S. Webb, J. Holford, R. Waller and P. Jarvis (Reds.) *International Handbook on Adult and Lifelong Education and Learning*. Palgrave Macmillan
- Pätäri, J. (2015). *Selvitys vapaan sivistystyön opintosetelikurssien hyödyistä ja vaikutuksista*. Helsinki: Vapaa Sivistystyö ry.
- Pätäri J., Turunen A., Sivenius A (toim.). (2015). *Vapaa, vallaton ja vangittu sivistystyö: Sivistystyön vapaus ja vastuu -pamfletti 2015*. Helsinki: Vapaa Sivistystyö ry.
- Pätäri, J., Turunen, A., & Sivenius, A. (2015). Johdanto. *Vapaa, vallaton ja vangittu sivistystyö. Sivistystyön vapaus ja vastuu -pamfletti 2015*. (6–10). Helsinki: Vapaa sivistystyö ry.
- Pätäri, J., Turunen, A., & Sivenius, A. (2015). Tutkivat SVV-opintokerhot ja myönteisen kehityksen mahdollisuus – tule mukaan ja pysy tolkuissasi. J. Pätäri, A. Turunen, & A. Sivenius (Toim.), *Vapaa, vallaton ja vangittu sivistystyö. Sivistystyön vapaus ja vastuu -pamfletti 2015*. (98–102). Helsinki: Vapaa sivistystyö.
- Pätäri, J., Turunen, A., & Sivenius, A. (2015). Pari painavaa pointtia päätteeksi. J. Pätäri, A. Turunen, & A. Sivenius (Toim.), *Vapaa, vallaton ja vangittu sivistystyö. Sivistystyön vapaus ja vastuu -pamfletti 2015*. (103–105). Helsinki: Vapaa sivistystyö ry.
- Rönnerman, K. & Salo, P. (2016). Action Research Within the Tradition of Nordic Countries. In L. Rowell, C. Bruce, J. M. Shosh & M. Riel (EDS), *The Palgrave International Handbook for Action Research*, 455-469. New York: Palgrave Macmillan.
- Rönnerman, K. Salo, P. Furu, E.M., Lund, T. Olin, A., & Jakhelln, R. (2016). Bringing ideals into dialogue with practices: on the principles and practices of the Nordic Network for Action Research. Special Issue, *Action Research Networks: Prospects and Challenges of Greater Global Connectivity*, *Educational Action Research* 24, 46-64.
- Sava, S., Thöne-Geyer, B., Duncan, S. & Manninen, J. (2016). Inner quality of the teaching - learning process - a learners' perspective on the role of the teacher in the development of the wider benefits of liberal adult education. In: Aleksandra Pejatovic, Regina Egetenmeyer & Maria Slowey (2016). *Contribution of research to improvement of adult education quality*. Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy, Faculty of Philosophy, University of Belgrade.
- Thöne-Geyer, B., Fleige, M., Kil, M., Manninen, J. & Sgier, I. (2015). Der vielfältige und weite Nutzen von allgemeiner Erwachsenenbildung. Ergebnisse der europäischen Studie "Benefits of Lifelong Learning". *DIE Aktuell*. <http://www.die-bonn.de/id/31432>

Turunen, A. (2015). Att snickra medborgarskap? *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift – The Nordic Journal of Cultural Policy*, 18(2), 218–232.

Turunen, A. (2015). Puutöitä ja kansalaisuutta. J. Pätäri, A. Turunen, & A. Sivenius (Toim.), *Vapaa, vallaton ja vangittu sivistystyö. Sivistystyön vapaus ja vastuu -pamfletti 2015*. (38–42). Helsinki: Vapaa sivistystyö ry.

Opinnäytetyöt

Väitöskirjat

- **Valkonen, E. (2016).** ”Me myymme ja markkinoimme kurseja”. Markkinaorientaation piirteet kansalaisopistoissa. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Education, Humanities, and Theology No 79

Pro gradu-tutkielmat

- Itä-Suomen yliopiston kasvatustieteelliset opinnäytetyöt ladattavissa osoitteessa: http://epublications.uef.fi/organisaatio/filosofinen_tiedekunta/kasvatustieteiden_ ja_ psykologian_osasto/
- Tampereen yliopiston opinnäytetyöt ja muut julkaisut ladattavissa osoitteessa: <http://tampub.uta.fi/>

Liite 2. Meneillään oleva tutkimus 31.12.2016

Itä-Suomen yliopisto

- **Manninen Jyri. Vapaa sivistystyö ja aikuisten elämäntilanne –tutkimushanke**, jossa tutkitaan omaehtoisuuden, ei-ammattillisen aikuisopiskelun yhteiskunnallista ja yksilöllistä merkitystä eri näkökulmista ja eri tasoilla. Päättökäsitteet: omaehtoisuuden aikuisopiskelun tuottamat laajemmat hyödyt (wider benefits) yksilö- ja yhteisötasolla; aikuisten opiskelutilanteissa hyötyjä tuottavien ja oppimista tukevien tekijöiden analyysi; erityisesti ryhmän ja vuorovaikutuksen merkitys opiskelutilanteissa; aikuisopiskelun tuottamat terveyshyödyt ja niiden syntymekanismi; aikuisopiskelun tuottamien hyötyjen taloudellisten vaikutusten arviointi; omaehtoisuuden, ei-ammattillisen aikuiskoulutuksen koulutuspoliittinen analyysi: tavoitteet, koulutustarjonta, osallistuminen ja yhteiskunnallinen merkitys. Vapaan sivistystyön tutkimus on sijoitettu UEF:in uudessa tutkimusstrategiassa osaksi keskivahvaa tutkimusaluetta LINE (Learning in interactive environments, erityisesti opintoryhmissä tapahtuvan sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitys) sekä nousevaa tutkimusaluetta MURTUMA (Hyvinvoinnin murtumat, erityisesti koulutuksen hyvinvointivaikutukset).
- **Sivenius Ari.** Vapaan sivistystyön tutkimuksen metodologia.

Väitöstutkimukset

- **Jäppinen Meri.** Aikuisopiskelijoiden käsitykset kansalaisopiston kielenopettajan hyvistä ominaisuuksista
- **Majoinen Päivi.** Osaava kansalaisopiston tuntiopettaja oppimisympäristön rakentajana
- **Käyhkö Katinka:** vertaisuus aikuisopiskelussa
- **Luukkainen Heidi.** Tieto- ja viestintäteknologia kansanopistojen opetuksen kehittämisessä

Pro gradu-tutkielmat

- **Kokkonen Anna.** Kansalaisopistojen merkitys maahanmuuttajanaisten elämässä

- **Kornilow Anina.** Vähän ja korkeasti koulutettujen naisten kokemat vapaan sivistystyön hyödyt (BeLL-aineisto)
- **Sormunen Suvi-Tuuli:** Polvijärven kansalaisopiston historia 1969-2014

Tampereen yliopisto

Anja Heikkinen. Kasvatustieteiden yksikössä Vapaan sivistystyön tematiikka sisältyy tutkimusryhmään Education, Knowledge and Politics, mutta siihen kohdistuvaa tutkimusta tehdään myös mm. politiikka- ja historiatieteissä. Tamperelaiset tutkijat tekevät opetus- ja tutkimusyhteistyötä ESREAn History of Adult Education-, Professionalization of Adult Educators- ja Policy Studies-verkoston kanssa. Vapaan sivistystyön globaalia vastuuta tutkitaan CIMOn rahoittamassa ReWell – promoting regional wellbeing in adult and vocational education-hankkeessa, jossa kumppaneina ovat Tansania (Mzumbe) ja Uganda (Kyambogo).

Väitöstutkimukset

- **Kettunen Reetta.** Aikuisten erityisopiskelijoiden kokemat mahdollisuudet kansanopistossa.
- **Nest Mauri.** Eetos vai jatkuva muutos. Kansalais- ja työväenopiston rehtoriuden muutos.
- **Pätäri Jenni.** Tutkimus-käytäntöyhteys vapaassa sivistystyössä. Vapaan sivistystyön tiedon tahto.
- **Teräsahde Sini.** Tutkimus-käytäntö-politiikkayhteydet aikuiskasvatuksen tutkimuksessa.
- **Pehkonen Anitta.** Järjestölliseen opintotoimintaan osallistumisen kannusteet.
- **Ojakangas Aki.** Kansanopistotoiminnan muutos Bourdieun kenttäteorian valossa
- **Sipiä Outi.** Vapaaehtoistyön piilo-opetussuunnitelma.

Pro gradu-tutkielmat

- **Silja Korhonen.** Vapaan sivistystyön merkitys maahanmuuttajien perusopetuksessa.
- **Jari Mäkelä.** Kansalaisopiston kurssitarjonnan muodostumisesta.

Åbo Akademi

Väitöstutkimukset

- **Pastuhov Annika.** Kansalaisuus vapaassa sivistystyössä osallistujanäkökulmasta.

Liite 3. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja konferenssisitelmät: pidettyjä puheenvuoroja, esityksiä ja alustuksia

Heikkinen, A., Pätäri, J., Sinisalo, M. *Vapaan sivistystyön tieteellistämisen ja tutkimuksen tarve?* KoL:n Tammiseminaari, 29.1.2015, Tampere.

Heikkinen, A. *“Past and future missions and policies of liberal adult education”.* ÖVB seminar 1.7.2015, Wien.

Heikkinen, A., Pätäri, J., Teräsahde, S. *The Responsibility of Nordic Liberal Adult Education – in Practice, Politics and Research.* ICER conference, Seoul, 14.–16.11.2015.

Heikkinen, A., Kilasi, P., Opit, E., Sjelvgren, J. *Regional responsibility in vocational education – views from global North and South.* Vocational Education and Citizenship-conference, 6.-8.7.2015, University of Valencia.

- Heikkinen, A. *"Liberaalia, populaaria vai kansaista sivistystyötä"*. Vapaan sivistystyön päivät, 27.-28.8., Joensuu.
- Heikkinen, A. *Comparative remarks on promotion of regional wellbeing through adult and vocational education – how to make sense of and learn from the differences?* 3.11.2015, Mzombe University
- Heikkinen, A. *Universities: Spaces for wisdom or innovation hubs?* University of Aalborg, 20.9.2016.
- Heikkinen, A. *About (popular) adult education traditions in Finland.* University of Graz, 24.10.2016.
- Heikkinen, A. *Sharing and caring? Refugees and higher education (academy).* SIMHE-conference, 13.–14.12.2016, Jyväskylä.
- Heikkinen, A., Pätäri, J. *Oikeaa ja väärää sivistystä.* Aikuiskasvatuksen tutkijatapaaminen, 18.–19.2.2016, Jyväskylä.
- Lätti, J., Heikkinen, A. *Yksilöityvä tasa-arvo globaaleilla koulutus- ja työmarkkinoilla.* Kasvatustieteen päivät, 19–20.11.2015, Åbo Akademi, Vaasa
- Manninen, J. (2015). *Liberaalia vai populaaria – vapaan sivistystyön englanninkielisen käsitteen genealogi-
nen analyysi.* SVV-tutkijatapaaminen, Tampere 30.1.2015
- Manninen, J. (2015). *Health and well-being as benefits of adult learning.* EAEA Annual Conference: Adult Education and Health, 22 June 2015 – Porto, Portugal.
- Manninen, J. (2015). *The wider benefits of adult learning and how to foster them. A challenge for web based learning environments?* Kennum þeim að læra -seminar, Reykjavik 10.12.2015.
- Manninen, J. (2015). *Liberal or popular? An empirical and conceptual analysis of non-vocational adult Education in Europe.* 6th Nordic Conference on Adult Education and Learning, Tampere, Finland, 25-28 March 2015.
- Manninen, J. (2015). *Vapaan sivistystyön mahdollisuudet yhteiskunnan muutosagenttina.* Kansanopistopäivät, Kiljavan opisto 10.6.2015
- Manninen, J. (2015). *Juhlapuhe Paltamon kansalaisopiston 50-vuotisjuhlassa* 19.4.2015.
- Manninen, (2016). *Kansalaisopisto-opiskelun tuottamien hyötyjen rahallisen arvon määrittely - mission impossible?* Aikuiskasvatuksen tutkijatapaaminen, Jyväskylä 18-19.2.2016
- Manninen, J. (2016). *The past and present meaning of non-vocational adult education for civil society - an genealogical and empirical analysis.* Meeting of History and Philosophy of Education, Tallinn University, June 9-10, 2016.
- Manninen, (2016). *Wider benefits of non-vocational adult learning = how 'folkbildning' generate competencies? The main results of the BeLL project.* Realkompetanse seminar, Oslo 17.3.2016
- Manninen, J. (2016). *An empirical and conceptual analysis of non-formal non-vocational adult education in Europe.* ESREA conference, Maynooth University, September 8-11, 2016
- Manninen, J. (2016). *Alustus ja kalamaljakeskustelun veto: Vapaan sivistystyön uudet tehtävät ja rakenteet, arvopohja ja kestävyys.* Vapaan sivistystyön päivät - Sivistyksen voimalla, Kuopio 25. – 26.8.2016.

Manninen, J. (2016). Alustus ja kalamaljakeskustelun veto: Kansanopistojen nykyiset ja uudet tehtävät. Kansanopistopäivät, Oulu 10.10.2016

Manninen, J. (2016). Kansalaisopisto-opiskelun tuottamien hyötyjen taloudellisten vaikutusten arviointi. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2.11.2016

Manninen, (2016). Kansalaisopistoon panostettu euro palaa yli kolminkertaisena takaisin. Kuntamarkkinat, Helsinki, Kansalaisopistojen Liiton tietoisuus 14.9.2016.

Manninen, (2016). Suomi nousuun sivistystyöllä? Kansalaisopisto-opiskelun tuottamien hyötyjen taloudellinen merkitys - Olisiko mahdollista laskea euroissa aikuisopiskelun yksilölle ja yhteiskunnalle tuottamat hyödyt? Kansalaisopistojen liiton Tammiseminaari 28-29.1.2016, Rauma.

Manninen, (2016). Suomi nousuun sivistystyöllä? Kansalaisopisto-opiskelun tuottamien hyötyjen taloudellinen merkitys - Olisiko mahdollista laskea euroissa aikuisopiskelun yksilölle ja yhteiskunnalle tuottamat hyödyt? Kansalaisopistojen liiton Rehtoripäivä 27.11.2015, Helsinki.

Manninen, (2016). Opinsauna-hanke – pikaesittely. Vapaan sivistystyön opintoja turvapaikanhakijoille opiskelijavoimin? Kansalaisopistojen liiton Tammiseminaari 29.1.2016, Rauma.

Manninen, (2016). Työpaja: Kohderyhmänä maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat, Kansalaisopistojen liiton Tammiseminaari 29.1.2016, Rauma.

Pätäri, J. *Yhteiskunnallinen sivistystehtävä kansalaisopisto-opettajan haasteena*. Ilo oppia ja opettaa – kehittämispäivä 28.10.2016, Raisio.

Pätäri, J. & Turunen, A. *Vapautta, vallattomuutta ja kahleita – mitä hyötyä tutkimuksesta? Keskustelua Sivistystyön vapaus ja vastuu -pamfletin hengessä*, KoL:n Tammiseminaarin työpaja, 29.1.2016, Rauma

Pätäri, J., Turunen, A. & Sivenius, A. *SVV-pamfletin virittämä sivistysdebatti*. 20.2.2015, Tampereen yliopisto (Aikuiskasvatuksen Tutkimusseuran vuosikokous).

Pätäri, J. & Turunen, A. *SVV-pamfletin ”Vapaa, vallaton ja vangittu sivistystyö” julkistaminen*, KoL:n Tammiseminaari, 29.1.2015, Tampere.

Sipilä, O., Sivenius, A., Heikkinen, A. Itsekasvatus vapaassa sivistystyössä. Vapaan sivistystyön päivät, 25.-26.8.2016, Kuopio.

Sivenius, A. (2016). ”Poissuljetun taakka ja sivistyspolitiikka”, kutsuttu esitelmä. Studia Generalia. Tampereen yliopisto. Aiheena sivistyspolitiikka sekä sivistyspoliitikkojen vapaus ja vastuu. 30.5.2016, Tampere.

Sivenius, A. (2016). ”Ihminen ihmiselle” -tutkimusseminaarin järjestäminen, Itä-Suomen yliopisto, Kasvatustieteiden ja psykologian osasto, Joensuun kampus 15.4.2016.

Turunen, A. *Att snickra medborgarskap?* presentation och deltagande i panelsamtal vid Folkbildningsförbundets förbundsmöte, 15.4.2015, Tukholma.

Turunen, A. *Medborgarskap och medborgarinstitut – eller tankar om hur vi kanske kan lösa problemet med att leva tillsammans*. Eloseminari, 23.8.2016, Porvoo.

Turunen, A., *Moniarvoisuus kansanopiston tehtävänä*, Kansanopistojen yhteislaulupäivät, Etelä-Pohjanmaan opisto, 31.5.2016, Ilmajoki.